

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

S gledišta korištenja prostora osnovni ciljevi i težište postavljaju se na očuvanje cjelovitosti resursa, uz uvažavanje prirodnih i strukturnih značajki, što zapravo znači racionalno korištenje prostora za gradnju, prilagođavanje proizvodnji bez onečišćenja i očuvanje krajobrazne fizionomije prostora.

Strateški ciljevi demografske politike koji se odnose na općinu Gradina su sljedeći:

- osigurati prirodne migracijske tokove
- postići ravnomjerni raspored stanovništva u policentričnom sustavu naselja
- poticati razvoj manjih naselja
- obnoviti ruralna naselja, gdje god je to objektivno i moguće, uključujući stvarno poboljšanje standarda i kvalitete života
- svestrano revitalizirati demografski najugroženija i strateški značajna područja
- poticati povratak hrvatskog stanovništva iz inozemstva i ostalog stanovništva iz dijaspore u njihov zavičaj
- zaustaviti emigraciju mlađeg i visokoobrazovanog stanovništva u inozemstvo

Cilj je uspostaviti i osposobiti takvu mrežu naselja koja će predstavljati žarišta razvitka svakog pojedinog područja, pri čemu administrativna podjela ne mora biti kriterij odabira, ukoliko funkcionalni princip i tradicionalne navike ukazuju na drugačiji model.

Jedan od važnih ciljeva prostornog razvoja je uspostava dobro koncipirane i funkcionalno uravnotežene infrastrukturne mreže, koja će osigurati policentrični i uravnoteženi razvoj u prostoru i omogućiti efikasnu povezanost, visok komunalni standard i minimalno devastiranje prostora.

Strateški cilj je da obnova i razvoj sela omogući prihode stanovništva za standard življenja sukladan gradskom, ali da se očuva karakter sela, prirodna i kulturna dobra, te da se unaprijedi stanovanje i kultura uopće. U tom pravcu gospodarske, kulturne i socijalne mjere moraju biti usklađene s mjerama prostornog uređenja na razini općine, tako da se u ruralnom prostoru ostvare optimalni uvjeti za poljodjelsku proizvodnju, ali i druge djelatnosti u skladu s karakterom krajolika, zaštitom okoliša, kulturnim potrebama, rekreacijom i drugim općim i specifičnim potrebama.

Zaštitu prostora potrebno je koncipirati na cjelovito područje, jer se ona ne može ograničiti na administrativno-teritorijalnu podjelu, a često niti na funkcionalnu. Koncept zaštite prostora temelji se na načelu **održivog razvitka**, tj. procjene dopustivog i prihvatnog kapaciteta okoliša te strogu kontrolu i ograničenje onečišćenja.

U tom smislu prioritetan cilj je zaštita vodonosnika podzemne pitke vode na koju najdirektnije može utjecati lokalna sredina.

Prepoznatljivost područja obilježje je kojem se mora posvetiti posebna pažnja. Zadatak je svake sredine očuvanje vlastitog identiteta i njegovanje tradicije i baštine. U tom pogledu treba visoko rangirati ciljeve u očuvanju kulturno-povijesne baštine i krajobraznih vrijednosti.

2.1.1. Razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

2.1.1.1. Razvoj naselja

U sustavu naselja općine prevladava centrični model u kojem se razvilo centralno naselje Gradina kojem gravitiraju sva ostala naselja. Naselje Gradina je općinsko središte sa 972 stanovnika što je 21,67 % ukupnog stanovništva općine.

To je lokalno središte slabije razvijenosti koje se prema Strategiji Prostornog uređenja Republike Hrvatske nalazi u kategoriji «Malo razvojno središte» sa koncentracijom najvećeg broja javnih sadržaja i ostalih funkcija potrebnih općinskom središtu.

Ostala naselja na području općine Gradina su uglavnom ruralnog karaktera, čiji će se razvoj temeljiti na poticanju poljoprivredne proizvodnje i stočarstvu, uz gravitaciju općinskom središtu. Razvoj seoskog (arheološkog i vjerskog) turizma mogao bi isto tako imati velik utjecaj na razvoj naselja.

2.1.1.2. Razvoj infrastrukturnih sustava

Prometni sustav

Razvoj prometnog sustava važan je za osiguranje dobre prometne povezanosti naselja s općinskim središtem te središtem županije.

Na području općine nema državnih cesta. U koridorima županijskih cesta koje prolaze kroz naselja potrebno je izgraditi pješačke staze, najmanje s jedne strane kolnika. i izgraditi najmanje jedan par autobusnih stajališta.

U riječnom prometu rijeku Dravu treba osposobiti za II klasu plovnosti uzvodno prema Varaždinu.

U zračnom prometu, zadržava se u prostoru poljoprivredno uzletište kod naselja Detkovic.

Energetski sustav

Izgradnja infrastrukture za prijenos i distribuciju energije postavlja određene zahtjeve i potrebe za prostorom. Zadovoljenje tih potreba danas treba sagledati kroz zaštitu i sprečavanje obezvređivanje prostora neracionalnim i neusuglašenim iskorištavanjem. Nužno je dosljedno primjenjivati integralni pristup planiranju i razvoju svih infrastrukturnih sustava i nastojati objedinjavati koridore s ciljem da se očuvaju vrijednosti prostora. Potrebno je uvažiti spoznaje da često puta jeftinija izgradnja infrastrukturnih koridora, nanosi dugoročne indirektno štete koje mogu nadmašiti troškove izgradnje.

Vodnogospodarski sustav

Korištenje voda

Glavni cilj dugoročnog programa **vodoopskrbe** je osiguranje dovoljne količine vode za stanovništvo i gospodarstvo.

Nužno je posvetiti punu pozornost izvorištima i zaštitnim zonama radi očuvanja kvalitete vode.

Drava je vodotok državnog i međudržavnog značaja te je gospodarenje njenim potencijalom osobito značajno za razvoj općine.

Uređenje režima voda

a) Obrana od poplava

Ocjenjujući stupanj sigurnosti obrambenog sustava, može se općenito reći da je on, prema iskustvu nekoliko zadnjih desetljeća, zadovoljavajući. Uzduž cijelog područja općine Gradina nalazi se Dravski obrambeni nasip Terezino Polje – Vrbovka (od nkm 3+700 do nkm 23+200), te sekundarni nasipi Veliko Polje – Pješčani Zatonj (od nkm 1+940 do nkm 3+140) kao i još dva sekundarna nasipa Lanka – Leševo ukupne dužine 1.550 metara. Na taj način je cijelo područje općine Gradina zaštićeno od velikih voda rijeke Drave. Problem su i dalje kanali III i IV reda koji su zapušteni i dolazi do plavljenja poljoprivrednih površina, odnosno do sporog povlačenja viška vode s poljoprivrednih parcela.

Poplave od pritoka rijeke Drave na području općine u najvećem dijelu su već riješene, prije svega radovima na zaštiti od štetnog djelovanja erozijskih procesa i bujica, radovima na regulaciji vodotoka i uređenjem glavnog odvodnika.

Temeljem iskustva i preporuka Pravilnika o tehničkim, gospodarskim i drugim uvjetima za uređenje sustava melioracijske odvodnje te osnova za tehničko i gospodarsko održavanje sustava (NN br. 4/98), predviđene širine inondacijskog pojasa su: 10,0 m od nožice Dravskog obrambenog nasipa na branjenom dijelu i 5,0 – 10,0 m na nebranjenom dijelu nasipa, za kanale I i II reda od 5,0 – 7,0 m od ruba vodonosnog korita ili vanjske nožice nasipa – branjeni dio (ovisno o izgrađenosti i lokaciji postojećih poslovnih i stambenih građevina), za kanale III od 3,0 – 5,0 m, a za kanale IV reda do 3,0 m. Spomenute širine pojasa odnose se na lijevu i desnu obalu od ruba vodonosnog korita, a unutar ovog pojasa obvezno je poštivati ograničenja iz članka 106. Zakona o vodama (NN br. 107/95).

b) Zaštita voda od onečišćenja

Glavni izvor onečišćenja su otpadne vode, ali se ne smiju zanemariti i drugi načini onečišćenja: ispiranje onečišćenih površina, prometnica, zaštitnih sredstava u poljodjelstvu, gnojišta, i povremena i izvanredna onečišćenja. Izgradnja kanalizacijskih sustava ima višestruko značenje u zaštiti voda. Svi gospodarski subjekti prilikom priključenja na odvodni sustav moraju imati uspostavljene predtretmane za otpadne vode, kao i sustavno praćenje parametara koji određuju kvalitetu otpadne vode.

Objekti stalnog i povremenog stanovanja ukoliko nisu spojeni na odvodni (kanalizacijski) sustav, moraju otpadne vode ispuštati u nepropusne septičke jame, koje treba prazniti na određenim i zakonski predviđenim mjestima.

Zaštita od štetnog djelovanja voda planira se i provodi po slivnim područjima.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Racionalno korištenje prirodnih izvora odnosi se na zaštitu strateški važnih resursa:

- zaštita rezervi pitke vode
- zaustavljanje procesa smanjivanja šumskih površina
- sprječavanje (ograničavanje) pretvaranja poljoprivrednog u građevinsko zemljište
- ekološka revitalizacija rijeke Drave i njenih pritoka

Zaštita rezerve pitke vode

Na području uz rijeku Dravu (dravsko zaobalje) evidentirane su potencijalne rezerve podzemnih voda i njihova je zaštita od državnog značaja.

Prema regionalnoj hidrogeološkoj situaciji (Hidroprojekt-ING, Zagreb, studeni 1997.), može se zaključiti da gotovo cijelo područje općine Gradina leži na vodonosnim naslagama debljine koja mjestimično iznosi i 200 metara. To su u pravilu šljunčane naslage velike propusnosti, tako da je različita kvaliteta podzemne vode. Problem kvalitete podzemne vode je višestruk: prvi i najznačajniji je kvaliteta prirodne vode glede sadržaja željeza, mangana, fosilnog amonijaka i drugih sastojaka. Drugi problem je realna onečišćenost podzemnih voda usljed hidrogeoloških uvjeta na postojećim lokalnim zahvatima, a u svezi s tim i treći problem koji se odnosi na očuvanje kvalitete podzemne vode i mjere restrikcije u korištenju prostora.

Radi ostvarenja učinkovite kontrole stanja kvalitete podzemnih voda i izdašnosti izvorišta potrebno je provoditi slijedeće:

- mjerenje razine podzemnih voda u eksploatacijskom i tehnološkom zdencu i opažaćkim piezometrima
- uzimanje uzoraka vode iz eksploatacijskih zdenaca jedan puta mjesečno i provođenje sanitarne i kemijske analize koja obuhvaća mutnoću (zamućenost), boju, miris, okus, elektrovodljivost, pH, amonijak, nitriti, nitrati, utrošak kalijeva permanganata, kontrola željeza i mangana, ukupnu tvrdoću, a od bakterijskih pokazatelja ukupne koliforme, fekalno onečišćenje i broj aerobnih bakterija
- uzimanje uzoraka vode iz opažaćkih bušotina jedan put godišnje i provedba gore navedenih analiza
- verifikacija rada crpilišta glede kvalitete podzemne vode, učinkovitosti rješenja zaštite i izdašnosti vodonosnika i pojedinih zdenaca svakih pet godina ili ranije ako srednja godišnja crpna količina poraste 30% iznad stvarne srednje godišnje crpne količine pri prethodnoj verifikaciji

Zaustavljanje smanjivanja šumskih površina

Na području zaštite šuma potrebno je djelovati sustavno, a cilj zaštite je očuvanje identiteta šumskog područja u izvornom obliku.

Sprečavanje-ograničavanje pretvaranja poljoprivrednog u građevinsko zemljište

Degradacija zemljišta i poljoprivrednog potencijala najviše je izražena na rubnim dijelovima naselja. Uglavnom se radi o prenamjeni oranica u građevinsko zemljište, nakon čega slijedi parcelacija i formiranje građevinskih parcela.

Određivanjem granica građevinskog područja te mjerama iz Odredbi za provođenje ovog plana spriječit će se nekontrolirana izgradnja.

Ekološka revitalizacija rijeke Drave i njenih pritoka

Cijeli dravski pojas, a posebice staro korito rijeke, od osobite je prirodne vrijednosti. Drava je jedna od rijetkih, značajnih, ali i ugroženih europskih riječnih ekosustava čije očuvanje više ne ovisi samo od prirodnih procesa. Republika Hrvatska, koja je potpisnica "Konvencije o suradnji na zaštiti i održivom korištenju rijeke Dunav", obvezna je djelovati u okviru programa zaštite okoliša dunavskog slivnog područja, u koje spada i rijeka Drava.

U nekoliko posljednjih desetljeća na području rijeke izvršen je cijeli niz aktivnosti koje su negativno utjecale na kvalitetu prostora i okoliša, a koje će se primjenom Odredbi za provođenje ovog Plana zaustaviti.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Zaštita prostora i okoliša podrazumijeva i racionalno iskorištavanje prirodnih resursa. Svaka eksploatacija mora biti gospodarski opravdana i nakon eksploatacije potrebno je izvršiti sanaciju i okoliš rekultivirati i privesti ga određenoj i planskoj namjeni.

Kao jedan od prioritetnih ciljeva je uspostavljanje sustava podataka o prostoru kao podloge za objektivno izvješćivanje o stanju u prostoru i za donošenje odluka o programima njegovog uređenja.

2.2. Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja

2.2.1. Demografski razvoj

Demografski procesi odvijaju se sporo, a uvjetovani su biološkim, društveno-gospodarskim, kulturno-obrazovnim, zdravstveno-socijalnim, psihološkim, političkim, etničkim i drugim čimbenicima. Stvaranje pozitivnog okruženja za djelovanje i promjenu tih čimbenika omogućuje zaustavljanje negativnih demografskih trendova i postizanje željenih promjena i rezultata.

Uvažavajući demografsku sliku područja općine treba:

- djelovati u cilju zaustavljanja negativnog demografskog procesa u prostorima gdje je demografska slika izrazito nepovoljna, a procesi depopulacije kritični, što se prvenstveno odnosi na pogranične prostore
- stvoriti/stvarati pretpostavke za uravnoteženiji razvoj naselja u cilju dobivanja što pozitivnije okosnice budućeg policentričnog razvitka.

Ruralna područja i selo, kao depopulacijska područja spadaju prema *Nacionalnom programu obnove i razvitka* u problemska područja na razini Države. Za njihovu obnovu i razvoj, uz aktivno sudjelovanje državne uprave, može najviše pridonijeti lokalna samouprava, a i cjelokupno lokalno stanovništvo. Intervencije u tom prostoru ne smiju biti agresivne i nasilne kako se ne bi poremetio uravnoteženi sustav čovjek-priroda koji je osnovna kvaliteta života na selu. Obnovu i revitalizaciju sela treba sprovesti prvenstveno kroz osiguravanje komunalne i društvene infrastrukture, primjenu suvremene tehnologije u poljodjelstvu, orijentaciju poljoprivredne proizvodnje na kvalitetu, a ne kvantitetu, uvođenje nepoljodjelskih djelatnosti u seoske obitelji/domaćinstva kao što je seoski turizam, razne kooperacije, prerada poljoprivrednih proizvoda na tradicionalan način, tradicionalni obrti i sl. Postizanje višeg standarda života na selu i očuvanje zdravog okoliša najznačajnije su mjere za zadržavanje stanovništva u ruralnim područjima i osnova za poticanje doseljavanja mlađeg stanovništva na selo.

Pogranična područja u općini Gradina su područja uz granicu prema Republici Mađarskoj. To su također pretežito depopulacijska područja s prisutnom stalnom emigracijom stanovništva, oskudnih resursa i perifernog položaja u odnosu na glavne procese razvoja. Većina teritorija spada u ruralna područja općine. Osnovni je cilj stvoriti takve pretpostavke razvoja koje će postupno smanjivati nesrazmjer i zaostajanje u odnosu na ostala područja i stvarati potrebne pretpostavke za daljnji uravnoteženi i ravnomjerni razvoj.

Uvažavajući temeljna promišljanja o mogućem demografskom razmještanju i projekciji bilo bi svrhovito:

- izraditi detaljniju demografsku analizu, a po potrebi i sociološku, za cjelokupno područje općine kao temeljnu podlogu za koncipiranje regionalnog programa demografske obnove
- temeljem demografskih istraživanja i projekcija koja bi se provela prilikom izrade predloženih analiza i programa demografske obnove, detaljnije razraditi procese i postupke koji će dovesti do zaustavljanja prirodnog pada stanovništva u ciljanim područjima i postizanja pozitivnih procesa u prirodnom priraštaju

2.2.2. Odabir prostorno-razvojne strukture

Gospodarski razvoj predstavlja dio ukupnih razvojnih procesa koji će se odvijati na prostoru općine. Temelji se na razvoju tržišnog gospodarstva uz ubrzano napuštanje bivšeg gospodarskog sustava i politike razvoja na načelima planske privrede i društvenog vlasništva.

U osnovi to obuhvaća:

- aktiviranje znanja i kreativne sposobnosti kadrovske potencijala općine
- prilagođavanje unutarnje organizacije rada i poslovanja tržišno-ekonomskim kriterijima i novim propisima
- optimizaciji u gospodarskoj strukturi, što podrazumijeva poboljšanje postojeće gospodarske strukture

Taj proces trebao bi se odvijati na dva načina:

- na temelju lokalnog sirovinskog potencijala, koji bi se maksimalno stavio u funkciju gospodarskog razvitka, pri čemu posebno trebaju biti zastupljene proizvodnja hrane i turizam
- na temelju proizvodnih programa koji nisu lokacijski zavisni i u tom smislu ne zahtijevaju posebne uvjete za smještaj, a zasnivaju se na lokalnom sirovinskom potencijalu, koji bi se maksimalno stavio u funkciju

U strukturi gospodarskih djelatnosti i jednog i drugog oblika treba stimulirati razvitak onih, koje će zadovoljiti dva osnovna kriterija: da mogu funkcionirati na načelu ekonomske opravdanosti i istovremeno da mogu zaposliti što veći broj zaposlenika.

Osim toga, u pogranično područje općine treba usmjeravati one proizvodne djelatnosti koje se mogu uključiti u malograničnu robnu razmjenu sa susjednom Mađarskom te razvoj turizma.

Definiranje osnovnih pravaca razvoja u prvom redu znači da se utvrde one djelatnosti koje s obzirom na najvažnije čimbenike imaju realne mogućnosti za uspješan razvoj.

Polazeći od dostignutog stupnja razvoja, postojeće privredne strukture, prirodnih uvjeta, općih tendencija razvoja gospodarstva u svijetu i u nas, područja od naglašene važnosti za općinu Gradina su:

- Poljoprivredno-prehrambeni kompleks
- Šumarstvo i industrijska prerada drveta
- Razvoj turizma i komplementarnih djelatnosti
- Razvoj komunalne infrastrukture

Opća koncepcija regionalnog razvoja ovog područja može se definirati kao:

- modernizacija i proširenje postojećih gospodarskih kapaciteta s naglaskom na jačanju i proširenju postojećih djelatnosti, što znači da se ne počinje uvijek od početka, niti uvijek treba sve mijenjati
- potpunije i efikasnije korištenje prirodnih uvjeta za proizvodnju kao što su poljoprivreda, šumarstvo i sl.
- priprema sirovinske, proizvodne i tržišne osnove za novu proizvodnju i nove djelatnosti

- povećanje obujma proizvodnje podjelom rada, specijalizacijom i kooperacijom kod postojećih djelatnosti kao što su prehrambena industrija i sl.
- dinamičniji i brži razvoj poljoprivredno-prehrambenog kompleksa, jačanjem poljoprivrede, industrijskim načinom proizvodnje, organiziranom proizvodnjom na obiteljskim gospodarstvima, visokim stupnjem finalizacije u proizvodnji hrane i boljim iskorištavanjem poljoprivrednih sirovina, osiguranim plasmanom u zemlji i inozemstvu, posebice proizvodnjom zdrave hrane,
- brži i dinamičniji razvoj ugostiteljstva i kontinentalnog turizma, ribolovnog, lovnog, rekreacijskog te turizma na seoskim gospodarstvima, prometa i veza s naglaskom na jačanje integralnog transporta, razvoj obrtništva, poduzetništva i kućne radinosti

Prostorni razvitak u funkciji je gospodarskog razvitka. Potrebno je iskoristiti tradicionalne gospodarske veze i interese za razvitak vlastitih mogućnosti, ali pri tome voditi računa da se ne prihvaćaju nečiste tehnologije i rješenja koja bi mijenjala kvalitativna obilježja prostora i okoliša.

Može se očekivati da će u predstojećem razdoblju doći do **određene gospodarske specijalizacije pojedinih područja** i slijedom toga promjene u regionalnoj strukturi, što bi trebalo utjecati na skladniji i ravnomjerniji regionalni razvitak.

Potrebno je započeti stvaranje novog identiteta turističkog sektora, koji uz rješavanje infrastrukturnih problema, provođenje svekolike zaštite okoliša i krajolika i brižno upravljanje turističkim resursima može osigurati preduvjete za uspješan razvitak turizma.

Temeljni resurs domaćeg turizma je ekološki visoko vrijedan prostor u cjelini, od prostranih šumskih površina do ruralnih područja i lovišta. Njegovu upotrebu treba visoko valorizirati s pozicije rekreacijskih funkcija i stacionarnog turizma, gdje osim prirodnih vrijednosti veliku ulogu i značaj imaju kulturno-povijesna obilježja prostora.

S te pozicije potrebno je promatrati i ulogu šuma i šumarstva, gdje više dolazi do izražaja zaštitna uloga šuma i potreba za očuvanjem postojećeg šumskog fonda pravilnim gospodarenjem, održavanjem i postupnim povećanjem pošumljenih područja.

Bolje iskorištenje potencijala u poljodjelstvu može se ostvariti kroz:

- provođenje djelotvornije zaštite i smanjenje ili onemogućavanje korištenja kvalitetnog plodnog zemljišta za nepoljodjelske svrhe
- sprječavanje daljnjeg usitnjavanja zemljišnih površina i onemogućavanje degradacije malih seoskih gospodarstava na vrijednim agrarnim prostorima i područjima
- jaču afirmaciju stočarske proizvodnje i orijentaciju prema vanjskom tržištu
- primjenu suvremenih dostignuća biotehnologije i novih proizvodnih procesa te mjerama agrarne i porezne politike selektivno stimulirati određene proizvodnje i razvitak poljodjelstva u određenim područjima, kao i proizvodnju zdrave hrane

Napredak industrije zahtijeva modernu tehnologiju, učinkovitu organizaciju, rukovođenje, osvajanje tržišta, za što je neophodno industriju privatizirati i privući inozemne investitore. Nužno je preorijentirati strukturu industrije na onu koja koristi komparativne prednosti zemlje, položaj, prirodne resurse, ljudski potencijal, tradiciju i znanje, tržište, kapital i dr.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

2.2.3.1. Razvoj naselja

Jedan od osnovnih ciljeva razvoja naselja je njihov održivi razvoj. U tom smislu osobit značaj ima razvoj i urbanizacija općinskog središta koje treba postati nositelj razvoja na području općine, te razvoj ostalih naselja kao ruralnih sredina.

Policentrični razvoj potrebno je poticati investicijskom politikom i decentralizacijom gospodarskih struktura, a temeljiti ga, pored prethodno osiguranih prostornih preduvjeta, na izgradnji kvalitetnog prometnog, vodoopskrbnog i energetskog sustava, u onom opsegu koji će omogućiti planirani razvitak naselja, osobito u gospodarski nedovoljno razvijenim područjima.

Tipovi naselja

Prostorno-planskom dokumentacijom naselja se razvrstavaju na gradska, prijelazna i seoska. Kriterij za definiranje **gradskog naselja** su četiri međuovisne varijable: jedna je broj stanovnika (više od 2.000 ljudi), a ostale tri su socioekonomskog karaktera (% poljoprivrednog u ukupnom broju stanovnika, % radnika u mjestu stanovanja i % domaćinstava bez poljoprivrednog gospodarstva).

Prijelazna naselja su ona koja su doživjela određeni stupanj socioekonomske i druge preobrazbe, te postepeno poprimaju gradska obilježja, pa ih nazivamo i urbaniziranim naseljima. Kriterij za definiranje prijelaznih naselja je postotak poljodjelskog stanovništva (manje od 20%) i postotak aktivnog stanovništva koji radi izvan vlastitog posjeda (više od 50%).

Seoska - ruralna naselja u općini su još uvijek zastupljena u najvećem broju i nisu doživjela značajne preobrazbe. Međutim, realno je očekivati da će se i tu dogoditi određene preobrazbe i to u dva različita pravca: neka će se urbanizirati, a u nekima će jačati agrarni karakter. Oba procesa prati adekvatna modernizacija rada i života. Ovakva kretanja poželjno je planski poticati i usmjeravati.

Naselje Gradina po tipu pripada prijelaznim naseljima, koje ima tendenciju prerastanja u skupinu manjih gradova.

Osnovni ciljevi urbanog razvoja

- Razvijati optimalni stupanj urbanizacije, primjeren društvenoj i gospodarskoj razvijenosti.
- Razvijati sustav središnjih naselja sukladan teritorijalnom ustrojstvu, a na načelima policentričnog i uravnoteženog razvitka u prostoru.
- Usmjeravati i poticati razvoj naselja Gradina koje sa sadašnjim brojem stanovnika spada u manja naselja (veličine do 1.000 stanovnika) da unaprijedi i potpuno razvije svoje funkcije za narednu veličinu, zadržavajući sva ključna obilježja naselja dimenzioniranog «po mjeri čovjeka».
- Obnoviti povijesna središta naselja, kao jedinih mjesta tradicijskog graditeljskog identiteta s funkcijama usluga, kulture, kvartarnih djelatnosti i stanovanja.

- Povećati udio u broju i veličini stambenih, radnih, uslužnih i rekreacijskih funkcija te njihovom opremljenošću komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda utjecati na povoljnija demografska kretanja i cjelokupni razvitak svojeg područja.
- Postupno i selektivno revitalizirati ruralna područja, s ciljem da se kroz aktivnu politiku uređenja seoskih naselja poveća stambeni i komunalni standard za onaj dio populacije koji će korištenjem prirodnih mogućnosti i svojih radnih potencijala doprinijeti razvitku i prosperitetu tih prostora.
- Poticati rješavanje problema pograničnih područja i naselja u njima, te stvarati uvjete za očuvanje naseljenosti, vodeći računa o njihovu velikom značenju u strateškim interesima općine.

2.2.3.2. Razvoj društvene infrastrukture

Na području društvenih djelatnosti može se očekivati snažniji razvoj i značajnije strukturne promjene. Procjenjuje se da će razvoj društvene infrastrukture sve više poprimati ulogu aktivnog sudionika u procesu privređivanja.

Imajući u vidu navedeno stanje u prostoru i već navedene ciljeve razvitka naselja, utvrđeni su slijedeći ciljevi razvitka društvene infrastrukture:

- ravnomjerniji razvoj i razmještaj sadržaja društvene infrastrukture na području cijele općine
- povećanje udjela sadržaja društvene infrastrukture s ciljem utjecaja na povoljnija demografska kretanja i cjelokupni razvitak područja općine
- veća pokrivenost prostora kulturnim i obrazovnim sadržajima

U **predškolskom odgoju** treba računati s povećanjem broja djece, što je povezano sa izgradnjom predškolskih ustanova na području općine.

U **osnovnom obrazovanju** razvoj djelatnosti treba nastaviti i permanentno unapređivati uspostavom optimalne mreže osnovnih škola.

U djelatnosti **srednjeg obrazovanja** očekuje se da će se daljnji razvoj ovog stupnja obrazovanja temeljiti na utvrđivanju plana mreže srednjih škola na području županije, ovisno o razvoju gospodarstva i industrije.

U širokom spektru **djelatnosti kulture** potrebno je u okviru brige o prostoru i zaštiti prostora naglašenije poticati skrb o zaštiti spomenika kulture i prirode te usklađivati interese i poduzimati aktivnosti radi ravnomjernijeg kulturnog razvitka.

Za razvoj **športa** kao višestruko značajne društvene aktivnosti, posebice za mlađu populaciju, bit će nužno unaprijediti i nadograditi sustav športskih centara i objekata. Naročito bi bilo potrebno izgraditi zatvorene objekte, jer postoji nedostatak prostora za cjelogodišnje korištenje.

2.2.3.3. Razvoj prometne i ostale infrastrukture

a) Prometni sustav

Razvoj prometnog sustava mora biti u funkciji gospodarske i demografske obnove promatranog prostora, uz maksimalno uvažavanje elemenata zaštite okoliša. Sukladno tim interesima ciljevi razvitka prometnog sustava su sljedeći:

- bolje veze s ostalim područjima županije
- aktiviranje do sada pasivnih krajeva, područje uz rijeku Dravu
- poboljšanje prometno-tehničkih elemenata prometnica
- podizanje nivoa prometne usluge
- viši standard zaštite okoliša

Plovni put na rijeci Dravi potrebno je urediti za II klasu plovnosti.

Poljoprivredno uzletišta na lokaciji kod naselja Detkovac je od važnosti za županiju i treba ga zadržati u prostoru.

Pošta će i dalje ostati javno državno poduzeće nužno za društvenu zajednicu, ali s niskom profitabilnošću. Stoga ciljevi i projekcije razvoja obuhvaćaju osuvremenjivanje opreme bez većih drugih izgradnji i prostornog širenja.

Telekomunikacije kao suvremenu, tehnološki visokorazvijenu i profitabilnu djelatnost očekuje proširenje asortimana usluga te dogradnja i prostorno širenje. Od posebnog je značenja dobra uspostava **telekomunikacijskih sustava** u pograničnom području i ruralnom prostoru zbog sigurnosnih razloga i podizanja kvalitete života stanovništva.

Razvoj TV i radio difuzije ne postavlja posebne prostorne zahtjeve, tako da se dopuna postojeće mreže radi pokrivanja područja zasjenjenja (sa slabim signalom ili bez signala) može provoditi bez posebnih prostornih ograničenja.

b) Vodnogospodarski sustav

Polazeći od činjenice da je područje općine u cijelosti pokriveno vodoopskrbom, glavni cilj dugoročnog razvitka vodoopskrbe, je osiguranje dovoljne količine kvalitetne vode za stanovništvo i gospodarstvo. Prvenstveni je zadatak utvrđivanje svih raspoloživih vodnih resursa, kako bi se mogli načiniti odgovarajući programi zaštite i racionalnog korištenja.

Korištenje voda

U sklopu vodnogospodarskog sustava nužno je razmatrati i prostore za **eksploataciju šljunka**, jer potrebe u graditeljstvu, ističu u prioritetni plan potrebu za osiguranjem dovoljnih izvora ove mineralne sirovine. U tom smislu povoljne su mogućnosti iskorištenja, ali na ograničenim i kontroliranim lokacijama za koje je prethodno nužno obaviti odgovarajuće istražne radove i izraditi studije utjecaja na okoliš, te uskladiti rješenja koja će osiguravati i održavati odgovarajući vodni režim.

Vađenje šljunka provoditi na povišenim terasama ili u neaktivnom poplavnom području, a izbjegavati vađenje šljunka u aktivnim riječnim koritima i poplavnim ravninama. Ove aktivnosti treba ograničiti na područje koje nije u režimu zaštite rijeke Drave.

Uređenje režima voda

Budući da nema opasnosti od poplava, ne predviđa se izgradnja akumulacija i retencija, a postojeće zaštitne nasipe treba redovito održavati.

Zaštita voda

Izgrađenost sustava za odvodnju sanitarnih, otpadnih i oborinskih voda na prostoru općine ne postoji. Osnovni cilj je izgradnja sustava za odvodnju koji bi završavao na pročistaču otpadnih voda.

U strateške ciljeve treba uvrstiti stalno praćenje kvalitete otpadnih voda gospodarskih subjekata, kontroliranu uporabu poljoprivrednih zaštitnih sredstava i kontrolirano pražnjenje septičkih jama iz domaćinstava i farmi, određivanjem lokacije za njihovo pražnjenje.

b) Energetski sustav

Ciljevi i projekcije razvoja elektroenergetske mreže vezani su uz osiguranje potrebne količine električne energije na svim razinama potrošnje i sigurnu i kontinuiranu opskrbu.

Strateški interes općine je primjenjivati takve energente koji će biti ekonomski, ali i ekološki najprihvatljiviji za njezino ne gusto naseljeno, ali prirodnim datostima bogato i vrijedno područje. U tom pogledu **plin** ima prioritetno značenje.

d) Zbrinjavanje otpada

Osnovni cilj je realizacija programa cjelovitog sustava zbrinjavanja otpada, što efikasnije gospodarsko iskorištavanje otpada i što manje trajnog odlaganja otpada na odlagališta.

Među prioritetne ciljeve treba uvrstiti sanaciju postojećih odlagališta i komunalni otpad zbrinjavati na odlagalištu koje ima potrebni legalitet, do ustrojavanja jedinstvenog centra za obradu i odlaganje otpada na području županije.

Zbrinjavanje opasnog otpada ustrojava se na razini države. Do njegova krajnjeg zbrinjavanja, treba ga skladištiti na mjestu nastanka uz preventivne mjere zaštite okoliša. i voditi potrebnu dokumentaciju o vrsti i količini ovog otpada.

Industrijski otpad treba zbrinjavati na nivou županije.

Propisane podatke o otpadu dostavljati nadležnom tijelu u županiji.

2.2.4. Zaštita prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

Posebnim vrijednostima općinskog prostora smatraju se i strogu zaštitu posebno vrijednih resursa imaju:

- rezerve pitke vode
- prirodne šume – biljne i životinjske zajednice šuma
- zaštićena područja prirode
- spomenici graditeljske baštine
- onečišćena tla
- termalni izvori
- očuvan prirodni i kultivirani krajobraz

Osobito vrijedni resursi

a) Vodni resursi

Vodne resurse potrebno je prije svega promatrati sa stanovišta iskorištavanja za potrebe vodoopskrbe i osiguranja kvalitetne vode za piće, a moguće ih je iskorištavati i kao gospodarske potencijale (energetsko iskorištavanje, navodnjavanje, uzgoj riba), kao izrazite ekološke vrijednosti (bioraznolikost) i kao turistički potencijal (rekreacijske mogućnosti).

Podzemne vode

Najveće količine podzemne vode sadržane su u kvartarnim naslagama dravske doline. Šljunkovito-pjeskoviti sedimenti tvore vodonosni sloj velike debljine, vrlo dobrih hidrauličkih značajki i mogućnosti napajanja. Kako su ti prostori istovremeno naročito privlačni i pogodni za urbanizaciju i poljoprivrednu proizvodnju, treba zaštititi podzemne vode od onečišćenja.

Zaštitu treba provesti identifikacijom onečišćivača, njihovim uklanjanjem ili provođenjem zaštitnih mjera. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti zaštitnim zonama vodocrpilišta i izvorišta, jer su ugrožena urbanizacijom, industrijalizacijom i drugim oblicima onečišćenja.

Problem odvodnje otpadnih voda treba rješavati uspostavom sustava odvodnje za cijelu općinu, s mogućnošću postupne izgradnje. Studijska obrada nužna je zbog hidrogeoloških osobina vodonosnika.

Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda jedan je od osnovnih ciljeva za izbjegavanje onečišćenja, ne samo podzemne vode, već i voda općenito.

Tekućice

Cijeli dravski sliv predstavlja prirodni vodni krajolik. To je visokovrijedno i istovremeno izrazito osjetljivo područje koje je svakako potrebno zaštititi i spriječiti njegovo uništavanje, nekontrolirano mijenjanje i prisvajanje. Za područje Općine, ali i za širi prostor, od prioritnog je značenja **zadržavanje prirodnog stanja**.

Upravo prirodne i izvorne vrijednosti tog prostora predstavljaju osnovu za zaštitu. Budući da riječni prostor po svojoj prirodnoj opredijeljenosti predstavlja razvojni potencijal za rekreacijske i druge atraktivne sadržaje, određene površine moguće je predvidjeti za posebne režime korištenja.

Sve otpadne vode koje se upuštaju u vodotoke svakako moraju proći predtretman pročišćavanja. Na taj je način moguće očuvati izuzetno vrijedan riječni krajolik (vegetacija, životinjski svijet, posebna staništa, prirodni režimi i sl.), i na odgovarajući ga način iskorištavati (lov, ribolov, rekreacija, sportske aktivnosti).

b) Šume

Šume su specifično prirodno bogatstvo koje danas sve više zahtijeva posebne uvjete očuvanja, zaštite i razvoja. Gusta naseljenost, potreba za drvom i intenzivna poljoprivredna proizvodnja uzrok su smanjenja i usitnjavanja šumskih površina.

Ritske šume uz Dravu

Nekada široki šumski pojas uz rijeku, danas je zbog hidrotehničkih zahvata i širenja poljoprivrednih površina na pojedinim mjestima sveden na uski prostor, a veliki dio šumskih površina trajno je izgubljen. Posljedica tih utjecaja su promijenjeni stanišni uvjeti što se na šumski pokrov odražava kao usporen rast, sušenje i propadanje drveća. Niža razina podzemne vode i izostanak poplava uzroci su isušivanja tla, a sukcesija vegetacije teče u smjeru razvoja prema zajednicama s većim udjelom mezofilnih vrsta. Prema navodima šumara na poplavnim lokacijama evidentiran je unos teških metala, što dravske naplavine svrstava u skupinu kontaminiranih muljeva s negativnim posljedicama za obnovu šuma.

c) Tla

Kvalitetnim plodnim tlom treba gospodariti racionalno, a neobrađeno plodno zemljište potrebno je privesti svrsi i namijeniti ga za proizvodnju hrane. Ne smije se dozvoliti pretvaranje kvalitetnog plodnog zemljišta u građevinsko zemljište.

d) Mineralne sirovine

Eksploatacija mineralnih sirovina, bez obzira na količinu, mora biti odobrena od nadležnog županijskog ureda. Svako eksploatacijsko polje mora imati definirane postupke sanacije nakon zatvaranja.

Zatečena eksploatacijska polja koja trenutačno nisu u eksploataciji, niti u postupku pokretanja ponovne eksploatacije moraju se sanirati.

Pri planiranju gospodarskih djelatnosti, osobito eksploatacijskih zahvata, treba osigurati racionalno korištenje neobnovljivih prirodnih dobara te održivo korištenje obnovljivih prirodnih izvora. Otkriće svakog minerala i/ili fosila koji bi mogao predstavljati zaštićenu prirodnu vrijednost Zakona o zaštiti prirode, obvezno prijaviti Upravi za zaštitu prirode nadležnog Ministarstva u roku 8 dana.

Prije novih geoloških istraživanja i pronalaženja novih zaliha sirovina, potrebno je ispitati gospodarsku i ekološku opravdanost postojećih nalazišta. Nova eksploatacijska polja, ako je moguće, treba otvarati neposredno uz postojeća. Na taj je način moguće ograničiti vizualnu i ostalu degradaciju prostora na već obezvrijeđena uža područja.

e) Graditeljska baština

Spomenici kulture, kao najvredniji dio kulturne baštine s osobitim kulturno-povijesnim značenjem, sastavni su i nerazdvojni dio okoliša.

Izgradnja i razvoj seoskih naselja u drugoj polovici 20. stoljeća provedena je neorganizirano, bez jasnog sagledavanja veze s baštinjenim prostornim i graditeljskim vrijednostima.

To je dovelo do naglašenog gubljenja prostorno-morfološkog i graditeljskog identiteta seoskih naselja. Zbog toga u budućem planiranju naselja treba više inzistirati na očuvanju njihovih specifičnih povijesnih elemenata, kao što su osnovni oblik naselja, izgradnja kuća na regulacijskom pravcu, uporaba tradicionalnih tipoloških oblika kuća, očuvanje karakterističnog rasporeda stambenih i gospodarskih zgrada na okućnici, uporaba autohtonog zelenila, uporaba tradicionalnog građevinskog materijala, a ne onih koji su strani ovom podneblju.

Potrebno je nastojati da ruralne cjeline i predjeli zadrže svoj identitet i izvorna obilježja.

Programe obnove graditeljske baštine potrebno je povezati s potencijalnim investitorima uklapajući postojeći spomenički fond i u turističku ponudu općine.

f) Prirodna baština

Prirodna baština temelj je očuvanja njenog prostornog i kulturnog identiteta. Stoga je jedan od ciljeva razvoja prostornog uređenja i odgovarajuća zaštita, obnova, oplemenjivanje, uređenje, održavanje i promicanje prirodnih vrijednosti prostora.

Kvalitetu prirodnih i kulturnih dobara moguće je ostvariti, ne samo odgovarajućim oblicima zaštite, nego i primjerenim načinom njihovog korištenja, promicanja i gospodarenja, posebice na području turizma i rekreacije.

Mjere zaštite (za zaštićene dijelove prirode koji se eventualno planiraju na području općine) propisuju se Pravilnikom o unutarnjem redu javne ustanove za zaštitu prirodnih vrijednosti. Pravilnik o unutarnjem redu donosi upravno vijeće Javne ustanove za zaštitu prirodnih vrijednosti, uz suglasnost nadležnog Ministarstva i prethodno mišljenje središnjeg tijela državne uprave nadležnog za ovaj djelokrug.

Upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području općine, vrši Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Virovitičko-podravske županije, a sjedište joj je u Virovitici.

Biljni svijet

Vegetacija je definirana pojedinim biljnim zajednicama i najbolji je zbirni pokazatelj stanja i promjena ekoloških prilika. Osim toga pojedine biljne zajednice (šume, livade, pašnjaci) imaju izrazitu gospodarsku vrijednost (iskorištavanje u šumarstvu, poljodjelstvu, stočarstvu). Tipološkom analizom vegetacije moguće je definirati ekološko-gospodarske tipove biljnih zajednica koje mogu poslužiti kao pokazatelji za namjenu prostora u gospodarske svrhe. Za područje općine svakako je potrebno izvršiti kartiranje biljnih svojti i staništa, a nakon evidencije različitih tipova staništa **najvrednije i najugroženije predložiti za stavljanje pod zaštitu.**

Životinjski svijet

Osim zaštićenih i za zaštitu planiranih područja u suglasju s Zakonom o zaštiti prirode, potrebno je štititi sve ugrožene biotope (mikrolokaliteti), koji su važni za preživljavanje mnogih vrsta usko prilagođenih isključivo jednom tipu staništa.

Da bi se očuvala biološka raznolikost vrsta, mreža očuvanih biotopa i prirodnih koridora mora biti što bolje povezana, jer izolirani "otoci" nisu lako održivi. Prilikom gradnje prometnica treba izbjegavati presijecanje ključnih staništa, osigurati prijelaze i prolaze za životinje, nastojati u najvećoj mjeri sačuvati postojeće živice, šumarke, prirodne potoke, vodna staništa i stare šume.

g) Bioraznolikost

Budući da osnovne prirodne resurse, vodne i biološke, nema nadomjestaka, svaka izumrla vrsta ili izgubljen ekosustav predstavlja nepovratni i trajni gubitak za biološku raznolikost na određenom području. Stoga je potrebno:

- što prije i na što bolji način integrirati očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti u odgovarajuće planove, programe i mjere
- uspostaviti monitoring prirode, naročito onog dijela koji se planira staviti pod zaštitu
- identificirati djelatnosti koje imaju nepovoljne učinke na biološku raznolikost,
- izvršiti revitalizaciju degradiranih područja i poticati oporavak ugroženih biljnih i životinjskih zajednica i vrsta
- uvesti kontrolu upotrebe poljoprivrednih zaštitnih sredstava, koja su jedna od najvećih opasnosti za okoliš
- prilikom gradnje prometnica izbjegavati presijecanje ključnih staništa i osigurati prijelaze i prolaze za faunu
- u poljoprivredi i vodoprivredi, kod melioracijskih radova, komasacija i regulacija, u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati uništavanje prirodnih sustava i nastojati sačuvati postojeće živice, šumarke, prirodne potoke i druga vodna staništa
- u šumarstvu očuvati sve preostale vitalne stare šume i stabla, skloništa šumske faune
- ne dozvoliti gradnju na prirodno vrijednim i eksponiranim mjestima, kako bi se izbjegao vizualni nesklad i prirodno okruženje

h) Zrak

Strateški je cilj da se zaštitom zraka pokuša postići najbolja moguća kakvoća zraka i spriječiti ili smanji postojeće onečišćenje.

Kao najznačajniji onečišćivači na području općine izdvaja se promet, stočarske farme, «divlja» odlagališta otpada i kućna ložišta.

Ukoliko onečišćenje zraka prelazi granične vrijednosti (GV) potrebno je uspostaviti sustav za praćenje kakvoće zraka - područnu mrežu, koja će sustavno pratiti onečišćenje i podatke objavljivati u službenom glasilu jedinice lokalne samouprave.

2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području općine

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

U daljnjem planiranju prostora spriječiti svako neopravdano širenje građevinskih područja naselja i stimulirati optimalno korištenje postojećih građevinskih područja. Treba formirati zone za gospodarske djelatnosti. Za novu stambenu izgradnju prioritetno treba koristiti dijelove građevinskih područja naselja koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom, provoditi je na nedovoljno ili neracionalno izgrađenim dijelovima naselja interpolacijom ili dogradnjom i nadogradnjom.

Infrastrukturne koridore treba planirati uz prethodno ispitivanje kapaciteta i funkcionalnosti postojećih, s ciljem da se oni maksimalno iskoriste i poboljšaju, a u slučaju odabira novih potrebno je izbjegavati zauzimanje površina vrijednih resursa.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina

Smjernice za određivanje građevinskih područja naselja utvrđene su Prostornim planom županije (PPŽ).

Nakon detaljne analize prostora, a obzirom na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja i izgrađenost utvrđeno je da se postojeće granice građevinskog područja neće bitno proširivati, odnosno u pojedinim naseljima sa manjim brojem stanovnika gdje je očito da neće doći do demografske ekspanzije građevinska područja će se i smanjiti.

Tablica 44.

Red br.	NASELJE	Broj stanovnika 1991.	Broj stanovnika 2001.	Indeks		Broj stanovnika 2012.
				apsol.	%	
1.	Bačevac	494	475	-19	-3,85	470
2.	Brezovica	777	698	-79	-10,17	690
3.	Budakovac	338	299	-39	-11,54	280
4.	Detkovac	539	377	-162	-30,05	350
5.	Gradina	1.058	972	-86	-8,13	1100
6.	Lipovac	456	360	-96	-21,05	350
7.	Lug Gradinski	139	111	-28	-20,14	100
8.	Novi Gradac	258	196	-62	-24,03	180
9.	Rušani	573	534	-39	-6,81	530
10.	Vladimirovac	166	89	-77	-46,39	80
11.	Žlebina	499	374	-125	-25,05	370
	Ukupno:	5.297	4.485	-812	-15,33	4.500

Izvor podataka: Ured državne uprave Virovitičko-podravske županije, Služba za gospodarstvo, Pododsjek za statistiku

PROSTORNI PLAN UREĐENJA
OPĆINE GRADINA

Iz tablice se vidi da je broj stanovnika prema popisu iz 2001. godine, u gotovo svim naseljima u odnosu na 1991. godinu smanjen što ukazuje na problem prisutan u cijeloj općini (županiji, državi).

Kretanje broja stanovnika ovisno je o biodinamici i migracijskim procesima, što je opet ovisno o socijalno-ekonomskom i društvenom razvoju, tako da je vrlo teško predvidjeti reakcije demografske mase za duži vremenski period.

Obzirom na očekivanu ekspanziju i poticaje u «maloj privredi», očekuje se da će se negativni demografski trend zaustaviti te da će u slijedećem desetogodišnjem razdoblju doći do povećanja broja stanovnika.

Tablica 45.

Red br.	NASELJE	građevinsko područje km ²	izgrađeno		neizgrađeno	
			km ²	%	km ²	%
1.	Bačevac	0,533	0,442	82,93	0,091	17,07
2.	Brezovica	0,733	0,670	91,40	0,063	8,60
3.	Budakovac	0,870	0,793	91,15	0,077	8,85
4.	Detkovac	0,764	0,720	94,24	0,044	5,76
5.	Gradina	1,763	1,273	72,21	0,490	27,79
6.	Lipovac	1,080	0,780	72,22	0,300	27,78
7.	Lug Gradinski	0,377	0,345	91,51	0,032	8,49
8.	Novi Gradac	0,275	0,266	96,73	0,009	3,27
9.	Rušani	0,635	0,542	85,35	0,093	14,65
10.	Vladimirovac	0,362	0,322	88,95	0,040	11,05
11.	Žlebina	1,029	0,879	85,42	0,150	14,58
Ukupno:		8,421	7,032	83,51	1,389	16,49

Tablica 46.

Red br	NASELJE	za 2001. godinu st/ km ² GP naselja	za 2012. godinu st/ km ² GP naselja
1.	Bačevac	891,18	881,80
2.	Brezovica	952,25	941,34
3.	Budakovac	343,68	321,84
4.	Detkovac	493,45	458,11
5.	Gradina	551,33	623,94
6.	Lipovac	333,33	324,07
7.	Lug Gradinski	294,43	265,25
8.	Novi Gradac	712,73	654,54
9.	Rušani	840,95	834,65
10.	Vladimirovac	245,86	220,99
11.	Žlebina	363,46	359,57
Ukupno:		532.60	534,38

U zonama gdje je prisutna disperzna gradnja, građevinska područja su formirana kao više odvojenih skupina građevina.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Unapređenje uređenja naselja provest će se dopunjavanjem potrebnih sadržaja i njihovom kvalitetom te unapređenjem komunalne infrastrukture.

Promet

Na globalnoj razini stanje cestovne povezanosti općine Gradina zadovoljava, ali dio cesta je potrebno rekonstruirati i urediti.

U naseljima je potrebno izgraditi ili urediti postojeća autobusna stajališta.

Vodoopskrba

Vodoopskrbom je pokriveno cijelo područje općine, tako da ovaj segment infrastrukture riješen na zadovoljavajući način.

Odvodnja

Odvodnja je jedan od najvećih problema, budući da niti jedno naselje nema riješen odvodni sustav. Nekontroliranim ispuštanjem otpadnih voda i nepostojanja odgovarajućih septičkih jama, u naseljima može doći do onečišćenja tla i vodonosnih slojeva.

Elektroopskrba

Distribucijska mreža obuhvaća sve distribucijske naponske razine i pokriva područje cijele općine.

Telekomunikacije

Nastaviti izgradnju spojnih vodova svjetlovodnim kablovima do svakog naselja u općini i raditi na povećanju broja telefonskih priključaka.

U razvoju postojećih javnih sustava pokretnih komunikacija planira se daljnje poboljšanje pokrivanja, povećanje kapaciteta mreža i uvođenje novih usluga i tehnologija (UMTS i sustavi slijedećih generacija). Uz postojeće i trenutno planirane lokacije osnovnih postaja, potrebno će biti postaviti i dodatne osnovne postaje - smještavanjem antena na antenske stupove i na krovne prihvate na postojećim objektima.

Plinoopskrba

Plinoopskrba pokriva gotovo sva naselja na području općine Gradina, osim naselja Bačevac. Unapređenjem plinoopskrbe povezalo bi se to naselje.

Odlaganje otpada

Problem zbrinjavanja otpada potrebno je sustavno riješiti na županijskoj razini, a do tada se nezadovoljavajuće stanje mora poboljšavati kontrolom i mjerama u lokalnoj sredini

Prioritetne aktivnosti općine vezane su za sanaciju «divljih» odlagališta i uređenje jedinstvenog odlagališta komunalnog otpada za cijelu općinu, a u kasnijoj fazi prema PPŽ odlaganje otpada vršiti će se na jedinstvenoj lokaciji za područje cijele županije.